

qu'Augustin donne ici au chap. 2, se retrouvent également dans les autres œuvres du Docteur africain. Dans la bibliographie, nous regrettons l'absence de l'excellente thèse doctorale de G. Wijdeveld, *Aurelius Augustinus : De magistro* (Amsterdam, 1937) — hélas trop peu connue — qui aurait pu, surtout par son appareil philologique, rendre de réels services au traducteur. Pour terminer, formulons le vœu que l'auteur à l'avenir soit plus complet dans ses informations bibliographiques ; en ne donnant que le titre, le lieu et la date, nul ne sait s'il s'agit d'un livre ou d'un article ni où le trouver.

T. VAN BAVEL.

Dr Robrecht LIEVENS, *Jordanus van Quedlinburg in de Nederlanden. Een onderzoek van de handschriften*. (Koninklijke Vlaamse Academie voor Taal- en Letterkunde. Reeks VI. Nr. 82). Gent, Secretarie der Academie, Koningstraat 18, 1958. 24,5 x 16 cm., XIX-406 pp. + 6 afb.

Dit boek over de nederlandse handschriften van de duitse augustijn Jordanus van Quedlinburg, ook genoemd Jordanus van Saksen (ca. 1300-1380), is de rijpe vrucht van jarenlange studie en onderzoek op een terrein, dat zo goed als onbewerkt bleef. Het werd door de Vlaamse Akademie bekroond en uitgegeven. Uit de knappe inleiding van W. Hümpfner O. E. S. A. op de kritische tekstuitgave van Jordanus' *Vitasfratrum*, bezorgd door hem en zijn confrater R. Arbesmann (*Jordani de Saxonia O. E. S. A. Liber Vitasfratrum*. New York 1943), was wel heel wat bekend over de ruime verspreiding van Jordanus' werk in de Nederlanden, maar Dr. Lievens is toch de eerste, die deze invloed, vooral aan de hand van de Middelnederlandse vertalingen, aan een grondig onderzoek onderworpen heeft. Dit met een verrassend resultaat : « Dit moeizaam en langzaam onderzoek naar Jordanushss. is uitgegroeid tot een tamelijk omvangrijke catalogus, waarin niet minder dan 76 hss. werden opgenomen, alle geschreven binnen het gebied der Nederlanden. Van deze 76 zijn er 53 Dietse, die ons de sermoenen of de 65 artikelen uit het *Opus postillarum et Sermonum* brengen. Behalve door de verdietsing van de bijbel, van Bernardus en van de Imitatio, zal dit getal ten onzent wel niet door veel auteurs overtroffen worden » (p. VII).

Deze catalogus vormt dan ook de kern van dit belangrijk werk (pp. 157-388). De handschriften zijn zo nauwkeurig mogelijk beschreven naar de methode van De Vreese en Liefstinck, zodat dit gedeelte een kostbare bijdrage is voor de geschiedenis van de letterkunde en van de vroomheid in de Nederlanden, bijzonder van de preekliteratuur, « dat zeer verwaarloosde terrein van onze Mnl. literatuurstudie » (p. VIII). De auteur biedt in het tweede gedeelte van zijn werk (pp. 87-155) een kritische tekstuitgave van vier fragmenten

uit de Jordanusvertaling, « die zo werden gekozen dat de persoonlijkheid van de auteur het best werd belicht » (p. 89). Het eerste gedeelte (pp. 1-85) is gewijd aan het leven en de werken van Jordanus. Van bijzonder belang is het derde hoofdstuk over zijn werken in de Nederlanden alsmede het vierde hoofdstuk over de niet-authentieke sermoenen in de Middelnederlandse vertalingen. Mogen een paar aanmerkingen volstaan. Het psalmenkommentaar, dat in een handschrift uit Erfurt (Ampl. 75) op naam van Jordanus staat, is niet authentiek, maar moet aan de kartuizer Ludolf van Saksen toegekend worden (Cf. Fr. Stegmüller, *Repertorium Biblicum Medii Aevii*, t. III, Matriti 1951, n. 5430). De werken van J. Busch en J. Mauburnus zijn niet belangrijk voor de literaire geschiedenis van de Nederlandse Augustijnen (zie p. 25), maar wel voor die der Reguliere Kanunniken van St. Augustinus. Tussen deze twee onderscheiden orden is vaker verwarring.

N. TEEUWEN.

Reprint and Revision of the Weimar Luther Edition

The undersigned institutions have started the preliminary work for revising this edition. The results of the respective revision will be published as supplements to the individual volumes, simultaneously with their photomechanical reprint. They will cover addenda and corrections referring to the text, literature and bibliography, as well as explanations of words, literary sources of quotations etc. We ask all persons who are able to furnish addenda or to refer the errata and corrigenda, to kindly inform one of the two institutions thereof.

The Göttingen Study Group of the Weimar Luther Edition :
Dr. Hans Volz, Bovenden via Göttingen, Feldtorweg 2.

The Berlin Study Group of the Weimar Luther Edition :

Prof. Dr. Johannes Erben, German Academy of Sciences in Berlin, Berlin W 8, Otto-Nuschke-Strasse 22/23.
